

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY X. BARCELONA 30 DE NOVEMBRE DE 1887 NÚM. 109.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis 1⁵⁰ pessetas al any.—Número sol 25 cénts.
Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON, ahont deuen dirigir-se totas
las comunicacions, y en la libreria de Verdaguer.

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

Segons prevenen los articles 12 y 17 del Reglament, se convoca als Senyors associats á la Junta general ordinaria pera lo dia 3 de Desembre vinent, á las nou de la vetlla, en lo local de la ASSOCIACIÓ, y 's posa en son coneixement que s' elegirán als que hagin de desempenyar los cárrechs de President, Vice-President, Tresorer, Secretari segon y dos Vocals, quals cárrechs se provehirán pera dos anys.

Barcelona 30 de Novembre de 1887.—P. A. de la J. D.—Lo Secretari 1.er, JOAN PONS Y MASSAVEU.

EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFÍAS

D' ASSUMITOS REFERENTS AL ANTICH REYALME D' ARAGÓ
Y MÉS ESPECIALMENT Á CATALUNYA

Adició á las Bases publicadas en lo *Bolletí* corresponent al 31 de Juliol darrer:

1.ª S' instal·lará la **Exposició** en los salons de la «Lliga de Catalunya» (Fontanella 8, 1.er), inaugurantse per tota la primera quinzena del vinent Janer.

2.ª Queda facultat tot Expositor pera la venda dels treballs que exhibesca, ab tal de donarne dos exemplars de cada un pera 'ls Albums de la ASSOCIACIÓ.

3.ª Los treballs que degan figurar en la **Exposició** s'admeterán en lo local de la ASSOCIACIÓ (Paradís, 10, 2.^{on}), de 3 á 5 de la tarde y de 8 á 11 de la nit, los dias feyners, y de 11 á 1 los festius, mitjansant rebut que facilitarà lo Sr. Auxiliar de Secretaría.

Tot lo que 's fá publich pera coneixement dels interessats.

Barcelona 22 de Novembre de 1887.—P. A. de la J. D.—Lo Secretari 1.er JOAN PONS Y MASSAVEU.

TORN DE CONFERENCIAS

Desembre 9.—Sigilografia catalana.—D. Ferrán de Sagarra.

SESSIONS Y EXCURSIONS

- Desembre 16.—Sessió preparatoria de la excursió á St. Jeroni de la Murtra.—Lectura de la Memoria de la excursió á la Seu d'Urgell y Vall d'Andorra, per D. Joaquim Guasch.
- » 18.—Excursió á St. Jeroni de la Murtra.
-

SOCIS ENTRATS DURANT LO MES DE NOVEMBRE.

RESIDENTS

- D. Isidro Amat y Pons.
» Joaquim Lloret y Casas.
» Francisco Flos y Calcat.

DELEGATS

- D. Pere Miret y Sardá, á St. Pere de Ribas.
-

EXCURSIONS

(*Extracte*).

LLORET, TOSSA Y BLANES, (particular) 24 y 25 de Setembre de 1887.
Assistència dels Srs. Castellet y Casades (P.)

Sortíren de Barcelona, lo dia 24, en lo tren de la 5 del matí per la línia del Litoral, fent un dia claríssim que permeté contemplar una hermosa sortida de sol; arribant á la estació de Blanes á las 7 h. 25 m.; la que dista de la vila mitja hora. Hi ha servey de carruatges en tots los trens pera dita població y la de Lloret (1 h. 15 m.) y una tartana ordinaria pera Tossa; distancia 2 h. desde de Lloret. Preus per asiento, respectivament 0'25, 0'75 y 1'50 pessetas.

La carretera fins á Lloret passa entre baixas serretas plantadas de vinya y alguns suros, tenint poch de notable com á pintoresca. Prop de Lloret hi trobaren alguns terraplens de las obras, paralizadas, del Ferro-carril económic del Baix Ampurdá.

A las 8 h. 37 m. arribaren á Lloret, parant en la Posada de Miquel Güell (a) *Ferrer de tall*, carrer de St. Pere, n.º 9, Bon servey, més gens barato. En lo meteix carrer hi ha un hostal, ahont també 's llogan carruatges á preus convencionals. Se proporciona embarcació á can Samanet, en la plassa de la Font. Preus convencionals.

Lloret rés conté de notable en lo concepte artístich-arqueològich. La iglesia parroquial es de primers del xvi, ó sia del ojival decadent, contenint alguns retáules barróchs, d' escás mérit. L' aspecte de la població, com lo de totas las de la costa, es agradable per la netedat de las casas, en sa majoria modernas. En alguna casa vella s' hi notan finestretas de treballada llinda, encara que en escás nombre.

Sortíren de Lloret, á las 11 h. 15 m. á bordo d' un llahut —preu de lloguer 10 pessetas,—ab un ventet de garbí, tant escás, que obligá á anar al rem fins á Tossa, (1 h. 15 m.); ab temps favorable no s' hi posan més de tres quarts. A la banda de mitjorn hi oviraren las puntas de Sta. Cristina, (santuari ahont s' hi celebra un concorregut aplech, per mar), Sta. Bárbara y St. Joan, ab

torras de guayta en cada un dels promontoris que limitan la costa; més al lluny s'ovira la desembocadura del Tordera, esfumantse al horisó las montanyas de la costa fins Arenys. Per tramontana y per damunt dels serrats de Blanes, ostenta sa gran massa lo Montseny, y per fi, al extrem del llevant, s'allargan las puntas de Tossa y St. Feliu de Guíxols y de E. á S. tanca l'espai en inmens semicírcol, lo Mediterráni.

Poch abans de tombar la punta de Tossa, al fons de la petita cala dita la *Cudóla*, vegeren un trast de muralla enmarletada ab una alta torra, per ahont se pot entrar á dita vila. Aquésta 's troba á redós del serrat que forma la punta de Tossa, y al extrém de ampla badía; á qual platja desembarcávan á tres quarts d'una. Se dirigíren á la *posada de la Ragolta*, carrer del Socós, servey bastant modest, á 18 rals diaris. Hi ha algunas casas que donan menjar, com á *can Pere Estebet*, *cal Rajolé* y altres, més modestas que la esmentada.

Lo més notable de Tossa es la *vila vella*, que 's troba al S. de la nova població. S'enfilan sas antiguas casas, d'adovellats portals y góticas finestras, en lo turó que forma la punta; conservant tot l'aspecte de la etat mitjana, per venir circuida de muralla enmarletada, interrumpuda á trets per torricóns semicirculars y guarnida en sos ánguls per rodonas torras; distingintse entre totes, per sa gran alsada, la que guarda lo doble portal d'entrada de la vila, surmontat ab tres escuts, sense empresa, y coronat lo del mitj per la crossa abacial de Ripoll, senyor que fou de la població y son térme. En un replá del turó, que mira á llevant, s'alsa la destrossada iglesia, de la que 's conserva l'ábside gótic y una capella de trassa románica adossada á son costat; y al cim del serrat, envers mitjorn, se redressa un torricó voltat de muralla. Per la banda de mar un esgarrifós precipici substitueix lo mur de defensa, per ser inaccessible l'espedit, mentres, com s'ha indicat, per la part de terra, y en relatiu bon estat de conservació, circuheixen lo serrat las torras y murallas, ab pas practicable al peu dels marlets. Lo panorama que desde d'alt se desplega es bellíssim. De solixent á mitjorn s'ovira la costa desde St. Feliu de Guíxols al Montjuich, que com un farelló tot just s'ovira enfonsat en mitj del mar, tancant l'espai, per part de terra, lo ne-

grós montanyám del St. Grau, en tant que la vila moderna blanqueja ben apomadeta al peu del serrat de *vila vella*, surant damunt de sas emblanquinadas casas la fosca massa de sa grandiosa iglesia parroquial.

Es aquesta, obra de comens del present sigle, notable per sas desembrassadas proporcions y ben entesa decoració. Sos altars son barrochs. D' últims de sigle es l' Hospital é iglesia, al extrém N. de la vila y al peu de la carretera de Lloret; y per fi la capella del Socós, moderna y molt endressada. Aquets son los edificis més notables de la part nova de Tossa, la que conta ab bonicas casas de novella construcció y altrás que no contarán més enllá de duas centurias.

Al N. E. de Tossa y á cosa d' una mitja hora, 's troban obertas en las rocas de la costa algunas covas, sent las més principals las del *Berganti* y del *Palomar*, bastant espayosas pera poder entrarhi ab llahut. Com á llochs bonichs se contan las calas de Salions, Giberola y Sta. Pola.

Llogan barcas, á pesseta per assiento, en Tortosa, en Marions y altres pescadors d' ofici. Per terra se recomanan las *fonts del Benet* y del *Rector*, no lluny de la vila, y pintorescament situadas.

Contava Tossa, abans, uns 2040 habitants, havent deixat fá poch temps la vila una trentena de familias. Com á punts de reunió hi ha lo Cassino y dos cafés. Se celebran duas festas majors, per St. Pere y per St. Vicens (patró de la vila) y un aplech á St. Grau lo 13 d' Octubre.

La principal industria es la tapera, treballant uns 250 homes en las set fábricas que hi ha obertas. La pesca ocupa bon nombre de brassos. Hi han 2 escolas pera noys y altrás tantas pera noyas.

Tossa té comunicació, per carretera, ab Lloret de Mar (2 h.) y per camí de ferradura (1 h. 30 m.), abdós prou descuidats; ab St. Feliu de Guíxols (3 h.); Llagostera (id.); Vidreras (5 h.) y Caldas de Malavella (id.)

Lo dia 25, segon de la excursió, se presentá plujós, que impedí anar á visitar las covas. Contribuí á fer més trista la matinada las trepidacions terrestres que s' experimentáren, fenómen que s' extengué als pobles vehins de la costa. Pera 'l retorn se llogá una

tartana á *cal Pere Cremat*; (la del ordinari era tota presa). Preu fins Lloret: 10 pessetas y fins Blanes 15. Se llogan carros y cavalleries en varias casas; preu de lloguer: los primers, convencionals, y 'ls últims, á 3 pessetas.

Sortíren de Tossa á las 9 h. 15 m. del matí. La carretera de Tossa á Lloret, passa sempre entre espesses suredas y boscos de pins, que fan lo camí deliciosíssim. Las aforas de la vila s'extenen al costat del camí festonejat de bardissa, arbreda y frescals hortalas, fins á trobar lo rieral; comensant en la serra, á la part baixa, á trobarhi vinyas y vestint las vessants atapahida vegetació, que passat lo *Molí y can Conra* s'espesseix notablement.

Per damunt la ubaga verdor de la boscúria que atapahida vesteix los serrats que enclóuhén la estreta vall, al fons de la qué s'esmuny la riera, vorejada pel camí, s'alsan los retallats cims de Montllor, los pichs de la grossa montanya de St. Benet, Puig-sabó y Puig-ullastre, los serrals del Galcerán y Puig de Fresa, las orejadas serras d'en Boet, turó de 'n Claramá, del Rusell y puig de la Gorga, alsantse per sobre de tots, com guayta vigilant de la encontrada y prop las *Llobateras* de 'n Garriga, l'alterós Montgrós. En lo fons recés, destacan llur blancor entre l'espessa vegetació que de cap á cap vesteix la vall, lo *mas Hiern*, *La Rupit y can Samada*, ab sas quintanas y vinyas, festonejadas arreu pels verns y albas, resseguint las voras dels rechs y del rieral, que talment amagan grossas matas de falgueras. Los arbossos, lo vert roldó, lo gatell, sap florit y la olivarda ab la atapahida estepa, llambruscas y euras que s'enfilan fent vistosas garlandas en las alzinas y pins de las clotadas, forman un frescal verger, verdader parch natural, que dona dols repós á la vista y sanitosas flayres als sentits. Pera donar idea de la riquesa forestal del índret per ahont passaren nostres consocis, se 'ls digué que, abans, á *can Samada* sols contava ab més de 2.200 vessanas de bosch, reduhidas avuy á unas 1.400.

Distrets y admirats alhora de tan hermosa encontrada, ab prou feynas s'adonàren de que havian fet cuasi mitj camí, trobantse á poch d'haver passat lo *Sot del llauré*, en la forta pujada del *coll de la Palomera*, (10 h. 37 m.) desde ahont se gosa de desembrassat horisó envers Lloret, y 'ls serrats de Blanes, més ensá; y al lluny

los que vigilan lo curs del Tordera. Desde aquí comensa á baixar lo camí; y si bé la vegetació encara ho embelleix tot, s' aclareix notablement; se passa prop lo *mas Lleganya*, mes enllá se troba lo de *can Sota*, ab lo plá del meteix nom, plantat de vínya y hortas, serpentejant entafurada en la bardissa la riera de 'n Sota, que rega los plantius de *can Sarga* y de *can Roura*. Passada aquesta última casa, al poch tret, se passa sota meteix de la ermita de *las Alegrias*, edifici modern, ahont s' hi fá concorregut aplech lo 8 de Setembre, trobantse tot seguit la carretera de Gerona á Vidreras y Lloret, que s' extén en la plana conresada de vínya, tancada per las serras que la separan de la costa. A las 11 h. 30 m. s' aturavan per breu estona á Lloret, dirigintse cap á Blanes, pera retornar ab l' últim tren á Barcelona.

Prou coneguda es pels excursionistas la important vila de Blanes, lo que 'ns escusa de dirne gran cosa. Sa vella iglesia, de transició románich-gòtica y las ruinas del casal-castell dels Cabrerass la fan digne de la visita del arqueólech; mentres l' amant de las bellesas naturals hi trobará á més de bonicas *marinas*, lo preciosíssim *recó de 'n Pórtas*, ahont lo paissagista hi sorpendrá admirables efectes de vegetació, combinantse ab inmensas rocassas, llen-sadas arreu com ab descuit d' un efecte artístich de primer ordre. Encara no se surt de la boscúria, ahont á cada pas cridan l' esment soberchs pins, de capritxós brancatge, la vista s' escapa per la planura limitada per la arrengherada pollancreda que fá ende-vinar de lluny lo llit del Tordera. Vigila la conresada plana lo vell casal dit la *Torra Plantera*, en la que un amagat echo, escarneix las veus dels vianants. Passat lo rústech *moli de la Roca*, se troba tot seguit la vía-férrea, debentse visitar lo magnífich pont de ferro sobre 'l riu.

Durant sa curta estada á Blanes, (ahont se fá recomenable la fonda de *can Fernando Plá*, davant lo carrer *Ilarch*) fóren acompanyats per nostre amich Sr. Llampallas, qui amablement los atengué, y per qual motiu desde aquí se 'l remercia.

A las 4 h. 30 m, de la tarde, retornáren en l' últim tren á Barcelona, arribanthi prop las 8 h. de la nit, vivament complascuts de tant bonica excursió.

Se traguéren set vistas de Tossa, una de Blanes y altra de Lloret.

NOVAS

La celebració del onzé aniversari de la fundació de la CATALANISTA, tingué lloch lo dissapte passat en lo local de la ASSOCIACIÓ.

Oberta la sessió á dos quarts de deu de la vetlla per lo President D. Céssar August Torras, lo Secretari 1.er, llegí l' acort de la Directiva relatiu al acte que s' anava á celebrar. Lo Sr. President improvisá després un breu parlament en lo que feu véure la importancia del acte, retrayent ensemps los mérits del ilustre patrici qual memoria s' honrava. Era aquest lo sabí botánich D. Jaume Salvador y Padrol, qual retrato, degut al pinzell de D. Ramir Lorenzale que 's destacava en la testera del saló sobre un fons de vellut carmesí, estava destinat á continuar enguany la galeria d' excursionistas catalans célebres que ve formant la ASSOCIACIÓ.

Després, invitat per la Presidencia, passá á donar lectura de la biografía del personatge, lo soci Dr. D. Jaume Oliver y Balvey. Dit treball, fet ab molta erudició, posa de manifest, ab munió de conciensuts datos, los serveys prestats á la pátria y 'ls rellevants mérits contrets en lo camp de la Ciència per l' ilustre patrici dalt esmentat. Al terminar sa lectura lo Sr. Oliver fou merescudament aplaudit y felicitat al acabar la sessió per la nombrosa concurrència que assistí al acte.

Se llegiren á continuació las següents poesías: *En la diada d' un Sant*, per lo Sr. Calvet; *Joan II d' Aragó*, per lo Sr. Novellas; *Al cor del hivern*, per lo Sr. Pons; *A un excursionista*, per lo Sr. Riera y Bertran; *La diada dels morts*, del Sr. Ubach y Vinyeta, per lo Sr. Cascante; y *Fontalba*, de Mossen Jacinto Verdaguer, per lo Sr. Gay.

La Presidencia doná per terminada la sessió regraciant als senyors llegidors y associats que havian honrat la festa ab sa assistència.

Publicacions darrerament rebudas:

Hossanna, órgano de la Obra Pía para combatir la blasfemia; *Boletín de la Asociacion de aficionados á la caza y pesca del Principado*; *Revista de Laringología, Otología y Rinología*; *La Veu del Centre Català*; *Boletín de Medicina y Farmacia*, d' aquesta ciutat; *Lo Catalanista*, de Sabadell; *El Jueves*, de Ripoll; *La Roqueta*, de Palma de Mallorca; *La Gralla*, de Montevideo; y *La Papallona*, de Buenos Aires.